

Uppföljningsbeslut

**efter kvalitetsgranskning av anpassade grundskolans
undervisning om kunskapsområdet sexualitet,
samtycke och relationer vid Kumla anpassade
grundskola i Kumla kommun**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning av anpassade grundskolans undervisning om kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer vid Kumla anpassade grundskola i Kumla kommun. Granskningen genomfördes under vårterminen 2025.

Vid granskningen identifierade Skolinspektionen två utvecklingsområden som angetts i beslut den 14 april 2025.

Skolinspektionen har begärt att huvudmannen för Kumla anpassade grundskola senast den 5 november 2025 ska redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån identifierade utvecklingsområden. Kumla kommun har inkommit med en sådan redovisning den 29 oktober 2025.

Beslut efter uppföljning

Skolinspektionen bedömer vidtagna åtgärder på följande sätt:

Utvecklingsområde 1: arbeta med inslag i undervisningen som ger eleverna möjlighet att kritiskt granska maktstrukturer kopplade till hedersproblematik

Kumla kommun har påbörjat ett arbete som ligger i linje med Skolinspektionens bedömning av vad som behövs för att höja kvaliteten inom det område som granskats.

Utvecklingsområde 2: utforma utbildningen inom kunskapsområdet så att kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck behandlas återkommande

Kumla kommun har påbörjat ett arbete som ligger i linje med Skolinspektionens bedömning av vad som behövs för att höja kvaliteten inom det område som granskats.

Skolinspektionen förutsätter att Kumla kommun tar ansvar för ett fortsatt utvecklingsarbete. Skolinspektionen avslutar härmed granskningen.

Motivering

Skolinspektionen bedömde att ett utvecklingsarbete behövde inledas inom följande område:

- arbeta med inslag i undervisningen som ger eleverna möjlighet att kritiskt granska maktstrukturer kopplade till hedersproblematisering

Av huvudmannens redovisning framgår att skolenheten påbörjat ett långsiktigt arbete med att implementera en metod i undervisningen för att förebygga våld, diskriminering och destruktiva normer. Metoden syftar till att stärka elevernas förmåga att identifiera, ifrågasätta och agera mot olika former av förtryck och våld – inklusive hedersrelaterad problematik. En särskild lärargrupp har bildats där flertalet lärare genomgår en utbildning i metoden. Två av lärarna kommer därefter handleda andra lärare i vidare arbete. Planen är att implementera metoden för samtliga lärare på skolan genom ett strukturerat arbete vid lärarträffar. Skolenheten har utöver detta tagit fram konkreta lektionsförslag kring maktstrukturer kopplade till hedersproblematisering. Lektionsförslagen innehåller övningar som syftar till att utveckla elevernas förståelse kring grundläggande mänskliga rättigheter i Sverige, exempelvis kring individens rätt att bestämma över sin egen kropp och rätten att bestämma vem man vill gifta sig med.

Enligt huvudmannens redovisning kommer verksamheten utvecklas genom att eleverna tränas i att se hur maktstrukturer kan påverka relationer och hur normer kan bidra till ojämlikhet och begränsningar. På längre sikt, uppger huvudmannen, att eleverna skulle kunna utveckla en ökad förmåga att kritiskt granska maktstrukturer och normer kopplade till heder, kön och kultur, vilket i sin tur leder till en ökad trygghet och delaktighet i skolmiljön. Vidare framkommer av huvudmannens redovisning att verksamhetens kvalitet kommer utvecklas genom att personalen får ett gemensamt språk och en gemensam metodik att hantera och samtala om.

Skolinspektionen bedömde att ett utvecklingsarbete behövde inledas inom följande område:

- utforma utbildningen inom kunskapsområdet så att kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck behandlas återkommande

Av huvudmannens redovisning framgår att skolenheten beslutat att integrera den nya metoden i skolans ordinarie undervisning och elevhälsoarbete för att skapa en kontinuitet i lärandet. Genom att utbilda en grupp lärare i den valda metoden får skolenheten ett bärande team som planerar, genomför och följer upp undervisningsmoment inom detta

område. Innehållet vävs in i flera ämnen och kunskapsområden, exempelvis samhällsorienterande ämnen, värdegrundsarbete och elevens val, och anpassas till elevernas förutsättningar och behov. Vidare lyfts området regelbundet på lärarträffar. För att säkerställa att ämnesområdet behandlas återkommande finns det med i årshjul/periodisering för årskurs 7-9 inom den anpassade grundskolan. Vidare har skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling för anpassad grundskola årskurs 7-9 reviderats så att skolans arbete med maktstrukturer kring hedersrelaterat våld finns beskrivet. Därutöver har en föreläsning om hedersrelaterat våld och förtryck genomförts i samband med kompetensutvecklingsdagar under höstlovet för all personal inom Kumlas anpassade grundskola. Huvudmannen kommer även undersöka möjligheten att anlita externa föreläsare med relevant expertis inom området, i syfte att ytterligare stärka personalens kompetens.

Enligt huvudmannens redovisning kommer verksamhetens kvalitet utvecklas genom att frågor om hedersrelaterat våld och förtryck, samt maktstrukturer och hedersnormer, integreras i undervisningen på ett systematiskt och likvärdigt sätt. Förväntade effekter på sikt är att eleverna får fördjupade kunskaper och att personalens kompetens inom området höjs.

På Skolinspektionens vägnar

Beslutet har fattats av Roger Persson, utredare.

I handläggningen av ärendet har även Christina Wallin, utredare, medverkat.

Bilaga 1: Författningsstöd

Frågeställning 1

I vilken utsträckning bidrar undervisningen utifrån kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer till kunskaper inom området sexualitet, samtycke och relationer samt om hedersrelaterat våld och förtryck?

Undervisningens innehåll

Återkommande, aktuell och fördjupad undervisning

Lgra22, avsnitt 1, Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

Samordnad undervisning

2 kap. 9 § skollagen (2010:800) Ledningen av utbildningen, Rektor.
Lgra22, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar.

Kunskaper i undervisningen

Lgra22, avsnitt 2.2 Kunskaper, Mål.

Undervisningens form

Didaktiska val i undervisningen

Lgra22, avsnitt 2.2 Kunskaper.
4kap. 9§ skollagen (2010:800) Inflytande och samråd, Allmänt om barnens och elevernas inflytande.
Lgra22, avsnitt 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Öppet förhållningssätt och tillitsfullt klassrumsklimat

Lgra22, avsnitt 2.1 Normer och värden, Mål.
Lgra22, avsnitt 2.1 Normer och värden, Riktlinjer.

Elevdelaktighet och att fånga elevernas frågor

Lgra22, avsnitt 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, Mål.
Lgra22, avsnitt 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, Riktlinjer.

Frågeställning 2

I vilken utsträckning tar rektorn ansvar för skolans utbildning inom kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt om hedersrelaterat våld och förtryck?

Rektorns ansvar

Rektorns styrning

Lgra22, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar.

Förutsättningar för samordning

2 kap. 9 § skollagen (2010:800) Ledningen av utbildningen, Rektor.

Lgra22, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar.

Ansvar för kompetensutveckling

Lgra22, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar.